

BESLUT

2015-03-30

Dnr: 14/02929

SAKEN

Skavlan, SVT1, 2014-02-05, inslag med Sveriges statsminister; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget påannonserade av programledaren enligt följande.

(Textat på svenska) Han blev ledare för ett parti i kris. Nu är han statsminister för ett land i kris. Inte sedan 1958 har statsministern behövt utlysa nyval, som Stefan Löfvén gjorde när SD valde att stötta oppositionens budgetförslag. I kväll är han vår gäst.

Efter korta inslag från intervjuer med bland annat olika partiledare följde ett studiosamtal. I samtalet sades följande.

(Pgl) – Här kommer statsminister Stefan Löfvén. Det blev lite stressigt före jul, va?
(Löfvén) – Ja, lite. Det är ett allvarligt läge för landet. Det ska vi vara tydliga med att det är men, det var ingen som sa att det skulle vara ett lätt uppdrag. (Pgl) – Beslutet som regeringen och du tog nu i veckan om att utlysa nyval är ett väldigt dramatiskt beslut. Kan du ta oss med in i rummet när det beslutet togs? Hur gick det till? (Löfvén) – Det skedde i regeringssammanträdesrummet och före det så har det varit naturligtvis många diskussioner, funderingar, man vrider på olika alternativ, jag själv går och funderar på det några dagar, vilket alternativ ska vi välja? Jag kan då konstatera att det kommer att bli ett mycket ovanligt beslut, ett historiskt beslut, i den meningen att det är så länge sedan, som du själv sa, som det här inträffade, 1958. Men det är också så att Sverige är i ett unikt politiskt läge. Vi har en helt ny politisk karta i Sveriges riksdag och det gäller nu för oss alla att förstå det. Jag har varit inriktad... (Pgl) – Vi ska förklara för våra norska tittare. Partiet Sverigedemokraterna som ligger längst ut på högerflanken är vågmästare. (Löfvén) – Vi ska vara tydliga med vad det här är för parti. När den nuvarande partiledaren gick in i partiet, då var det här ett parti som hade hakkors på sina möten. Deras ledare valde att dekorera rummet med hakkors. Då förstår alla vilka rötter vi talar om. Det här är ett parti som säger att det farligaste som har hänt sedan Adolf Hitler är muslimer. Det här är ett parti vars företrädare går här på gatorna med

järnrör och kallar unga kvinnor för "lilla hora". (Pgl) – Nu är partiet inte här för att försvara sig. (Löfvén) – Men så är det. (Pgl) – Vi går tillbaka till rummet där du beslutar om nyval i Sverige. (Löfvén) – Det är precis av det skälet att vi nu har en ny politisk karta i Sverige. Det är inte bara det att det partiet finns i riksdagen, de är invalda i riksdagen och har sina platser där. Sedan är det fyra före detta regeringspartier som nu är i opposition. Och så har vi tre partier till. När vi gick till val så var vi överens om, alla sju andra partier förutom Sverigedemokraterna, att här gäller det att se till att skapa en ordning i Sveriges riksdag så att Sverigedemokraterna inte får ett avgörande inflytande. Då finns det bara ett sätt att göra det för ingen av de andra blocken har majoritet. Det finns bara ett sätt att klara det och det är att samarbeta. Jag försökte flera gånger att få till ett samarbete men när det inte gick och i stället då de fyra (ohörbart) borgerliga partierna valde att få en majoritet, att låta sig få en majoritet med Sverigedemokraterna... (Pgl) – Alltså, det du... (Löfvén) – ... då har vi ett nytt politiskt läge. (Pgl) – Är det för att de lät SD rösta på deras budgetförslag... Är det därför du är besviken? (Löfvén) – Nej. Före valet var vi överens. Det här är väldigt viktigt. (Pgl) – Men var ni överens om att de skulle låta bli att rösta på sitt eget förslag? Skulle de inte rösta på sin egen budget? (Löfvén) – Det är inte det som är poängen. Poängen är att vi var överens om att vi inte skulle låta oss få en majoritet beroende utav Sverigedemokraterna och det... (Pgl) – Då måste de ju låta bli att rösta på sin egen budget. (Löfvén) – Nej, det finns en annan konsekvens, ett annat sätt att hantera det. Det är ju då att förhandla tillsammans så att man får ett annat alternativ som får en majoritet. Det är precis det här som krävs i det läge när vi får en ny politisk karta och en ny verklighet. Då måste man tänka lite annorlunda. Det går inte att sitta och tänka i var sitt dike då utan då gäller det att hitta broar. (Pgl) – Stefan, det här har jag hört dig säga sedan det här inträffade. Och här finns det olika uppfattningar, och alla skyller på alla naturligtvis. (Löfvén) – Nej, vi måste alla ta ansvar. (Pgl) – Oppositionen skulle ge en annan version. (Löfvén) – Det går inte att sitta och skylla på varandra. Jag ska ta mitt ansvar. (Pgl) – Vad är ditt ansvar? (Löfvén) – Att ta kontakt med de andra partierna. Att diskutera med dem. Ställa frågan: Är ni beredda att samarbeta med oss för att få till en budget? (Pgl) – Det var svårare än du hade trott. (Löfvén) – Det gjorde jag den 18 september, några dagar efter valet. Då satt jag med var och en så här och frågade: Är du beredd att diskutera budget tillsammans med oss så att vi får en majoritet? Då var svaret nej. I tisdags kväll frågade vi igen: För att undvika en situation där vi får en svår politisk kris, är ni beredda att diskutera? Svaret var nej. Det konstiga är, jag tror att de allra flesta här inte är heltidspolitiker... (Pgl) – Det var inte du heller tills rätt nyligen. (Löfvén) – Det kanske är det som är skillnaden. Det kanske är precis där skillnaden ligger. Jag förstår inte att man låter sig väljas till politiker, man har lön för det, man kan vara med i tv och ställa upp i intervjuer men när det gäller vardagsarbetet och få det att fungera, att Sverige ska regeras, då var det stopp. Då fanns det ingen vilja till politisk överenskommelse och det är bara viljan som behövs. (Pgl) – Kallas inte detta vardagsarbete också politiskt hantverk? (Löfvén) – Inte just det här att det blev på detta sätt men det finns ett vardagsarbete i politiken som man måste ha respekt för. (Pgl) – Är den här situationen exempel på gott politiskt hantverk? (Löfvén) – För ett år sedan förutsåg jag faktiskt att vi kunde få ett sådant här valresultat, att det skulle bli svårt. Då började jag diskussionen: hur bryter vi upp blockgränser, hur får vi till en samverkan över blockgränserna? (Pgl) – I mina öron låter det som om alla skyller på varandra. Det har utlysts nyval, vilket har förvånat väldigt många. Du säger att du tog beslutet. Var du ensam om det? (Löfvén) – Ytterst så är det någon som ska föreslå och fatta beslut. Jag skulle kunna ha avgått också som statsminister och begärt entledigande som det heter. Det skulle jag kunna ha gjort. [...] (Pgl) – SD har blivit en stor utmaning för resten av riksdagen. Din finansminister gästade oss nyligen. Hon berättade att från sitt förra kontor såg hon in på SD:s kontor. Då valde hon att dra för gardenerna. Kan du förstå en sådan markering? (Löfvén) – Magdalena Andersson står naturligtvis för sin uppfattning. Hon är, precis som jag, djupt ideologisk. Vi har värderingar som ligger långt, långt ifrån. Jag har precis beskrivit vad det här partiet står för – de har värderingar långt, långt ifrån. Vi behöver ha samarbete i Sveriges riksdag men jag ska inte tvingas samarbeta med de som har värderingar som är så långt ifrån

våra. Jag kan inte stå upp för de värderingarna. (Pgl) – Skulle du dra för gardinerna? (Löfvén) – Man får markera på sitt sätt. (Pgl) – Skulle du ha gjort det på samma sätt? (Löfvén) – Det beror alldeles på vad jag ser. (Pgl) – Om du såg SD på kontoret bredvid? (Löfvén) – Jag kanske inte ens hade noterat dem. Men det är inte det som är poängen. Poängen är ju vad du gör för politisk markering. Vad är den politiska markeringen? Jag är väldigt tydlig. Jag kommer inte att tolerera att de ska ha det avgörande inflytandet i riksdagen och därav beslutet att gå till nyval. (Pgl) – Vad förväntar du dig att väljarna gör i mars? (Löfvén) – De ska ge besked utifrån den nya situationen. (Pgl) – Att de ska ändra sig, alltså? (Löfvén) – Väljarna bestämmer. Det är ingen som kan ge någon garanti på ett valresultat. Riktigt så naiv får man inte vara. Men i detta nya landskap måste vi fråga oss dels vilken politik vi vill se men vi ska också fråga oss hur vi vill att Sverige ska styras i framtiden. Tycker vi att vi ska ha blockpolitiken kvar och sedan vara beroende av ett parti som har de procenten, eller tycker vi att vi ska samverka och samarbeta för att komma till överenskommelser som tar Sverige vidare? Vi har mycket, mycket viktiga uppgifter framför oss. (Pgl) – Men du är beroende av att väljarna ändrar sig? (Löfvén) – De ska få ta ställning utifrån denna nya verklighet. (Pgl) – Tack för att du kom hit. (Löfvén) – Tack ska du ha.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är kritiska till att statsministern medverkade mitt i ett infekterat politiskt läge och oemotsagd fick kritisera Sverigedemokraterna (SD) och partierna inom alliansen. Oppositionen gavs inte heller någon möjlighet att bemöta kritiken. Statsministerns medverkan var enligt anmälarna dessutom extra olämplig eftersom han dagarna innan utlyst ett extra val. Enligt anmälarna förekom det flera felaktiga uppgifter i inslaget, i synnerhet om SD.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Programmet är en aktuell talkshow med gäster från alla delar av det norska, svenska och internationella nöjes-, kultur- och samhällslivet. Politiker har varit gäster i programmet vid flera tillfällen. Bland annat har den tidigare statsministern Fredrik Reinfeldt (M) och utrikesministern Carl Bildt (M) gästade programmet. Den norska statsministern Erna Solberg (Höyre) och hennes företrädare Jens Stoltenberg (Arbeiderpartiet) har också varit med liksom finansminister Siv Jensen (Fremskrittspartiet). Det är vanligt att aktuella gäster sitter kvar under hela programmet så att unika möten skapas inför publikens ögon och oväntade samtal kan uppstå.

Programmet var det sista inför juluppehållet. Anledningen till att Stefan Löfvén bjöds in med kort varsel var att han med sitt besked om ett planerat extra val åstadkommit något som med fog kunde betecknas som en av 2014 års största politiska nyheter; att regeringen var beredd att för första gången sedan 1958 utlysa ett extra val. Den svenska regeringskrisen var ett faktum och Stefan Löfvén var dess centralfigur. Statsminister Stefan Löfvén var

därför en självklar gäst i en nyhets- och aktualitetsinriktad talkshow. Utifrån samma logik var den nyvalda partiledaren för Moderaterna och därmed Alliansens statsministerkandidat, Anna Kinberg Batra, gäst i *Skanlan* den 16 januari 2015.

Mot bakgrund av kända fakta kring SD:s historia, att flera av grundarna tidigare varit engagerade i nazistiska organisationer samt aktiviteter och uttalanden av ledande företrädare kan SVT inte finna att uttalandet som kom från en tillfällig medverkande strider mot kravet på saklighet. SVT anser inte heller att det var ett uttalande av en sådan karaktär att det krävde ett bemötande av partiet. I intervjun beskrev Stefan Löfvén hur han försökt få till ett samarbete med den borgerliga oppositionen och hävdade att de tidigare varit överens om att förhindra att Sverigedemokraterna skulle få ett inflytande över riksdagspolitiken, men att de borgerliga nu brutit överenskommelsen.

Mot bakgrund av programledarens kritiska förhållningssätt och att oppositionspartiernas hållning i frågan var väl belyst i den övriga medierapporteringen kan SVT inte finna att det aktuella inslaget strider mot kravet på saklighet och opartiskhet.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av granskningsnämnden praxis följer att SVT måste ha stor frihet att själv bestämma vilka som ska medverka och intervjuas i programverksamheten. Det förhållandet att *Skavlan* innehöll en intervju med Sveriges statsminister vid den aktuella tidpunkten strider därmed inte mot de bestämmelser som gäller för programverksamheten. Vidare konstaterar nämnden att statsministern var en tillfälligt medverkande. Nämnden kan inte finna att hans uttalanden strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden kan inte heller finna att programledarens förhållningsätt, eller vad anmälarna i övrigt har anfört, medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, K-G Bergström, Maria Edström, Leif Hedman, Nedjma Chaouche och Dag Mattsson efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Rasmus Gedda